

LETO
2JESENICE-
FUŽINE

TOVARNIŠKI

VESTNIK

KRAJSKE
INDUSTRIJSKE
DRUŽBE

Jesen je prišla v pokrajine . . .

Na pokrajino je legla zlata jesen. Lastovke, ki so se zbirale okoli vaških zvonikov, so v velikih jatah odletele na obale Sredozemskega morja. Pastirji so prignali živino z visokih planin v doline, kjer se sedaj pase po travnikih in gmajnah okoli domačih vasi. Povratek živine s planin je za naše kmetско ljudstvo pomemben praznik. S harmonikarji na čelu so se po planinskih potih nizdol pomikale dolge rajde pastirjev, planšarjev, majaric in s planinskim cvetjem okrašene živine.

Jesen daje življenju svoje značilnosti in naravi izredne pokrajinske lepote. Po poljih, travnikih in dobravah je tik pred umiranjem narave zadihalo pestro življenje. Ajda je odcvetela, koruzna stebila so že obrana. Po kmečkih domačijah vise s hodnikov in balkonov gospodarskih poslopij težki šopi rumene koruze in dolge kite koruzne slame, kar daje našim vasem poseben čar.

Po poljskih potih in kolovozih vlečejo konjiči proti vasem vozove, težko naložene s poljskimi pridelki. Na njivah bo ostala še nekaj časa ajda, repa, pesa, buče in korenje. Po sadovnjakih kmetje obirajo sadje.

Visoko v jesenskem nebu se bodo iz mokre gališke zemlje selile na jug jate žerjavov, sivih čapelj in štorkelej, gosi in drugih močvirnih ptic. Komaj bo njihov selitveni krik prišel do zemlje. Te jate visoko v ozračju so čustvene znanilke zime in severa, ker so dokaz velike vezi s naravo. Ko se bodo vračale, bo zopet pomlad.

Po vrtovih se bohoti živopisano jesensko cvetje. Krizanteme, astre, dalije . . .

Po vinogradih je grozdna trgateg. Iz zidanic se čujejo zvoki harmonik, deklški smeh in ubrano fantovsko petje. Človek se veseli uspehov svojega naporenega dela. Mati zemlja je blagoslovila njegovo delo in mu rodila stoteren sad.

Pokrajina dobiva vedno bolj zlatorjave barve. Ovenelo listje pada z dreves. Po gozdovih se sliši šelest listja in šepet dreves. Skoraj vsake vrste drevo ima praznične barve, in to bukev, mecesen, gaber in hrast.

Po parkih in šetališčih sta zavladala mir in praznота. Klopi samevajo. Upokojenci in zaljubljeni so si poiskali zavetja drugod. Pota so vsako jutro polna ovenelega listja.

Z orjaških kostanjev in orehov odpada sadež. Lupine leže po tleh, za sadež pa se podi in trga mladina.

Za nami so najlepši jesenski dnevi. Nastopile bodo hladne noči, po gorah bo ivje, po dolinah pa mraz. — Morda še nekaj dni in že bo potegnil okoli hišnih oglov tja čez širne travnike in dobrave močan veter, ki bo dvigal ovenelo listje in ga v velikih vrtincih raznesel po poljanah. M. S.

Za našimi proizvodi na tržišče

**Podjetnost, iniciativnost, stvarno delo
in dobra kvaliteta bo v bodočnosti na-
še najbolj uspešno orožje za procvit**

(Konec.)

Na trgu prav za prav človek šele vidi svojo vrednost in svojo moč, na trgu ob konkurenci. Tam vidi, da ni sam, da nima monopolskega položaja, nego da je poleg njega še drugi, ki tudi dela, ki ima tudi želje po napredku, tudi tisoče sodelavcev itd. Tak pogled je dober in koristen, kajti to človeka primora, da začne primerjati in misliti.

Razstava KID je bila v reprezentančnem paviljonu železarske industrije. Izmed vseh železarskih razstav gotovo najbolj imponantna, najbolj resna in železna. Iz nje niso kričali kaki kričavi plakati ali pisane brošure, nego resno železarsko delo in kvaliteta. To je veliko, to je zelo veliko. Poleg nas je razstavljala Zenica in še mnoge predelovalne železarske Guštanj - Ravne, Muta, Zreče. Največji med njimi in najpomembnejši sta bili vsekakor Jesenice in Zenica. Nič ne kritiziramo, nič ne omalovažujemo, če rečemo, da se je Zenici videl začetek in da je bilo na razstavi mnogo več lesenih okvirov, kot pa železa samega. V vseh teh železarskih izdelkih je bila ponazorjena naša državna moč in temelj vsakega napredka. Železo in železarski izdelki so namreč tista kovina, ki je za vsako gospodarstvo najbolj potrebna. Če smo samostojni v tej kovini, smo najbolj samostojni. Z veseljem stopa slovenski človek po tej železarski razstavi, kajti tu vidi prednost dela slovenske podjetnosti in slovenskih kovinarjev. V železarski podjetnosti prednjačijo proizvodi 5000-ih naših kovinarjev — Jesenice, Guštanj - Ravne, Zreče, Muta in Štore. Šele za temi pridejo ostali. Kaj bi tudi ne, saj je gorenjsko železarstvo staro nad 2500 let, saj so se v naših krajih z železarstvom pečali, ko drugod morda še ljudstvo naseljeno ni bilo.

Če se ob tej podjetnosti potem človek ozre na našo lepo zemljo, na veliko Jugoslavijo, ki je tisočletja bivala pod tujci, ki so jo razbijali in ji ovirali napredek, potem je občutek najlepši. Napredovali bomo in delali in ta naša zemlja bo postala središče velike delavnosti in lepe bodočnosti. Nam samim so odmerjena leta enega rodu, toda nismo egoisti, tudi naši sinovi in potomci morajo uspevati in delati.

Toda nismo šli tje doli, da bi se hvaležili. Gledati smo šli in opazovati. Opazili smo, da stoje poleg naših domačih paviljonov tudi paviljoni, kjer ponujajo in prodajajo inozemske tvrdke — med njimi največ železarskih. Svetli se inozemsko jeklo, inozemsko železo, krasno in menda nalašč za razstavo natančno izdelani proizvodi, ki kar zasenčijo okolico in vabijo in vabijo. Kakor sjaj srebra svetli tisto železo, spremljajo pa ga kupi najrazličnejših propagandnih in priroč-

nih brošur. Tu srečamo organizacijo eksporta, ki ga mi še ne poznamo. Zahteve eksporta so posebne, zato so izdelki tudi nekaj posebnega. Tisti izdelki ne smejo predstavljati samo železnega izdelka, nego najboljše obdelavo, najboljše kvaliteto in primerno ceno. Za vse skrbi organizacija, ki urejuje eksport iz drugih držav na naš trg. Res najlepši izdelki. Iz brošur, ki so tam na razpolago in s katerimi podjetja ponujajo svoje izdelke, bi človek sklepal večkrat, da mora zadaj biti ogromno podjetje. Toda velikokrat se zgodi, da brošure varajo in ko pride človek v dotično inozemsko tvornico, vidi, da je brošur skoro več kot železarn in da bi lahko vse skupaj spravili v en vagon. Videz veličine napravi reklama. Tistim, ki za eksport delajo in se za trge borijo, je tudi potrebna. Že samo pogled na te inozemske tvornice pove, da žrtvu-

jejo velike vsote za pridobitev trga, da posvečajo našemu trgu največ pozornosti, in ko človek to vidi, potem se začne zavedati vrednosti našega trga. Če drugi toliko žrtvujejo za uveljavljenje na našem trgu, potem vidijo na njem res tudi bodočnost. Da, prav to: inozemske tvornice vedo za naš trg in si ga hočejo pridobiti. Vidijo bodočnost in to je za nas največja tolažba in tudi vzpodbuda. Če znači naša Jugoslavija za inozemske železarske bodočnosti, potem znači za naše tem prej. Ta zaključek je kakor balzam!

Seveda pa bo tu borba. Ne gre samo za to, da se s carinami zaščiti uvoz, da bi potem domača delavnost lahko mirno sedela tu in zanemarjala napredek. — S tem bi se razlika med kvaliteto dela zunaj in pri nas povečala in bi bila pozneje enkrat lahko še večja katastrofa. Nekaj pa jasno in na vsak način potrebuje domača podjetnost zaščite in jo mora dobiti. Naša podjetnost se z najmodernejšimi in z najbolj zracionaliziranimi veleobrati svetovne industrije ne more boriti, ker bi v tej borbi brez zaščite propadla. Borba pa bo, kajti tudi preko carine so tiste tvornice močne tako v ceni kakor v kvaliteti in za vsem tem še v veliki agilnosti.

Iniciativnost, podjetnost, resno in strokovno delo ter kvaliteta so tudi naše nujnosti in z njimi bomo napredovali in zmagali vse ovire in konkurence.

Izlet delovodij elektro- mehanične stroke v Celje

Skupina delovodij elektro - mehaničnih obratov je priredila pod vodstvom obratovodje gosp. inž. Sauerja izlet v Celje, združen z ogledom tvornice in državne rudarske šole ter ostalih celjskih zanimivosti.

Izletniki so se odpeljali z Jesenic že v soboto dopoldne preko Kamnika in Vranskega. Po prihodu v Celje jih je pred Westnovo tovarno sprejel obratovodja gosp. Žoher in jih pozdravil kot drage goste. Pod njegovim vodstvom, kateremu se je pridružil še gosp. Boben, so si ogledali železarski delovodje vse obrate tvornice in se zanimali za vsako podrobnost v izdelavi. Ogled je bil za jeseniške strokovnjake tem bolj zanimiv, ker je pokazal, kako se jeseniški izdelki trakastega in drugega železa dalje predelujejo v končne predmete. Popis dela v tvornici bomo priobčili v prihodnji številki, ko nam bodo na razpolago tudi posamezne slike. Ogled tvornice je trajal pozno v popoldne.

Po ogledu so bili izletniki od podjetja povabljeni na skupno kosilo, ki je bilo pripravljeno v restavraciji Evropa. Skupnega kosila se je v imenu gostitelja udeležil obratovodja g. Žoher. Po kosilu so si izletniki ogledali rudarsko šolo in obiskali dijake jeseniške železarne, ki pridno študirajo in se usposabljaajo za bodoče strokovno delo v železarni. V odsotnosti ravnatelja šole je izletnikom razkazal šolo upravitelj gosp. Lapajne. Posebno veseli so bili tega obiska jeseniški študenti. Zatem so si izletniki ogledali posamezno še druge zanimivosti Celja. Ob

priliki skupne večerje, na kateri je bil zopet zastopnik tvornice, se je gospod Babnik v imenu obratovodje in vseh udeležencev zahvalil gospodu Žoherju za vso pozornost in pomoč ter ga prosil, da izreče zahvalo gospodu Westnu za tako prisrčen sprejem in pogostitev. — Jeseniške strokovnjake je prišel obiskati tudi podjetnik g. Gradt.

V nedeljo zjutraj so izletniki obiskali stari grad celjskih grofov, kjer jim je obratovodja gosp. Žoher razkazal znamenitosti stavbe in omenil nekaj zanimivosti iz zgodovine. Po kosilu so se izletniki zopet vračali proti Jesenicam. — Tudi pot sama je bila v tem lepem jesenskem dnevu nad vse lepa.

Pozdravljamo zamisel naših delovodij, kajti skupni ogledi druge industrije razširjajo strokovno obzorje, istočasno pa jačajo poslovno družabnost, ki je v podjetnosti temelj dela in napredka.

Z izleta Javornik II: Rezervna godba

Po sporazumu v Münchenu

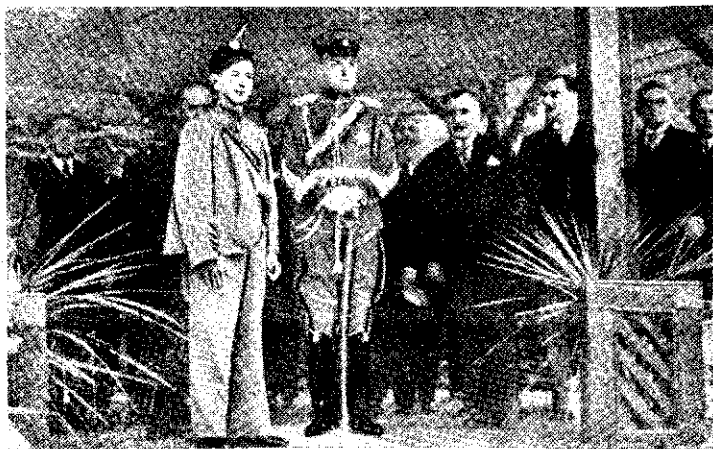
Vsekakor je münchenski sporazum važen dogodek v zgodovini človeštva. Ves svetovni tisk se vprašuje, kaj sedaj, kajti postavljene so nove osnove. Kaj neki bi bilo za Jugoslovane najbolj nujno, da sedaj ukrenejo. Morda zveze sem, morda tje, morda sklicanje parlamenta, morda debate, brošure, resolucije, protesti, manifestacije, izjave, govori, besede, tajno, javno itd.

Ne, vsega tega ni treba in vse to lahko mirno in brez škode izostane. Za nas je nujno samo eno, in to:

Kakor pred münchenskim sporazumom, tako velja za Jugoslovane tudi po münchenskem sporazumu in za vso bodočnost samo delo na veliki misli: ljubimo svojo domovino, ljubimo jo in delajmo zanjo.

Ljubimo našo domovino tako vneto in iskreno, kot ljubijo svojo Angleži, kot

Naš kralj v razgovoru s predstavniki kraljevske vlade (dr. Stojadinović, dr. Korošec), ko se je vrnil s počitnic v Beograd

Naš kralj v sokolskem kroju s knezom namestnikom Pavlom prisostvuje svečanostim

ljubijo svojo Nemci, kot jo ljubijo Francozi in Rusi, samo svojo in nobene druge. Nič se ne zanašajmo, da bo našo domovino kdo drug bolj ljubil kot mi.

Tisočletja so si Jugoslovani želeli svoj dom, tisočletja se zanj borili in bili sužnji najrazličnejšim narodom. Danes imamo ta naš dom, zato ga čuvajmo in ga na znotraj krepiamo gospodarsko, socialno in kulturno.

Samo to storimo po münchenskem sporazumu mi, drugi pa kar hočejo.

Na dopustu

Naš sodelavec popisuje vtise s potovanja

Brezdvomno bom prav pogodil, če rečem, da skoraj ni človeka pod soncem, ki bi si vsaj enkrat v letu ne želel nekoliko oddiha, spremembe enolične vsakdanjosti in — last but not least — razvedrila. Celo kmet, ki je z vso svojo dušo vse leto priklenjen na grudo, si privošči vsaj kratek izlet s tem, da poroma kam na kako božjo pot, včasih celo prav daleč. Saj je znano, da so naši predniki hodili celo v daljni Kelmorajn in takrat še ni bilo železnic in avtomobila.

Neprimerno bolj upravičen za oddih pa je industrijski delavec, da se vsaj za nekaj časa otrese tovarniškega prahu in okrepi v svežem zraku. Najdragocenejša pridobitev za delavca je gotovo dopust, plačan dopust. Vse leto se vnaprej veseli, kuje načrte, kam bo šel, kako bo dneve dopusta čim bolje izkoristil itd. Nekateri gredo v hribe, in sicer najraje takrat, ko so zreli gozdni sadeži, drugi gre v svoj rojstni kraj, saj je znano, da avtohtonih Jeseničanov je jako pičlo število. Zopet tretji pa se spusti na daljše potovanje po tujih deželah, da vidi svet, kraje, šege in navade drugih narodov, toda teh je zelo

malo število, dasi bi si upal trditi, da taki svoj dopust še najbolj izkoristijo.

Seveda pa je treba za take vrste dopusta precejšnje priprave. Slabo boš opravil na potu, če se spomniš konec junija, da greš pričetkom julija v Italijo, ali kamor koli. Predvsem je treba posnemati čebelico, nositi na kupček vsak odvišen dinar, varčevati, saj pravi pregovor, varčuj doma, ne na potu. Potem si moraš preskrbeti čtiva, da se že vnaprej seznaniš s kraji, katere misliš videti. Tujsko - prometne ustanove vseh držav pravzaprav postrežejo s prospekti in jih brezplačno dostavljajo, imajo jih v vseh mogočih jezikih na razpolago. Obsežen zemljevid, načrti mest, fotoaparat, veljaven potni list, vizum, tujo valuto, na vse to in še več je treba misliti, preden vzameš potni kovčeg v roke, ki pa naj ne bo težak.

Že tam pozimi sem se odločil, da svoj dopust porabim v to, da si od blizu ogledam kraje in življenje romanskih narodov. Po dolgem in nestrpnem pričakovanju je vendar napočil dan, ko sem obrnil hrbet Jesenicam, a šele tedaj, ko sem že

čutil pod seboj ropot koles železniškega vagona, je izginil tako zvani »Reisefieber«.

V Planici smo — bili smo namreč trije — izstopili ter državno mejo prekorčili po cesti. Formalnosti na naši in italijanski strani so bile hitro pri kraju, dasi sem bil nekoliko v skrbeh radi »božje trave«, ki sem jo imel precej s seboj, kajti če vzamemo, da je vse drugo dobro v Italiji, kakor tudi v Franciji, cigarete prav gotovo niso. Smilili so se mi kadilci, ki so prižigali »spanjolette«, ob katerih bi se naše Drave zdele kot turške memfis. Niti odpreti ni bilo treba kovčegov, le po denarju so vprašali, a se zadovoljili z odgovorom, da ga imamo samo toliko kot je zakonito dovoljeno, namreč 300 lir po osebi.

»Dobrodošli« stoji na deski v raznih jezikih, seveda v slovenščini za enkrat še ne. Cesto od meje proti Trbižu modernizirajo, dobro vedo, da bodo tako še več tujcev privabili v svojo deželo sonca.

Vozne listke, kupljene pri Putniku, bi imel na odhodni postaji žigosati, pa ni bilo nič hudega, ker jih nisem. Sprevodnik je odšel v službeni voz ter pritisnil na listke »timbro« in vse je bilo v redu, brez kakih groženj kazni ali drugih neprilic. V Trbižu smo sedli na brzovlak, kateremu so pripravili električno lokomotivo in že se vozimo po romantični Kannelski dolini. Zabnica, Vovčja vas, Ukve,

sami slovenski kraji. Nekoč ponosna trdnjava Hensel, na kateri sem pred več kot 30 leti »klofal marš eins«, je vsa v razvalinah, nekaj od granat iz svetovne vojne, nekaj pa so jo porabili za gradnjo ceste, ki je od Trbiža pa po vsej dolini naravnost vzorna. Nove stavbe, regulirani hudourniki, moderna cesta, vse novo, vse prenovljeno, edino deroča Fella, globoko v strugi pod železniško progo, poje še isto pesem kot predavnimi leti.

Pontafel, ki je bil nekdanj obmejna avstrijska postaja, je izginil in se spojil s Pontebo. Opazovalec pa bo takoj videl razliko in lahko določil kje je tekla dr-

Na kolodvorski postaji Mestre, ki pa nikakor ni moderna, je menda pri vsakem vlaku naval potnikov, da, ob neki priliki, ko sem se tod vozil, se jih je toliko natrpalo v vagon, da je izgledalo kot v kakem tramvaju po gledališki predstavi. Že drčimo po mostu preko beneških lagun, vzporedno s progo pa novi most Litorio, po katerem avtomobili prehitevajo vlak in filovio, t. j. pol tramvaja, pol avtobusa, ki vzdržuje zvezo med Benetkami in celino.

Venezia, kličejo sprevodniki, Venezia - S. Luzia stoji na postajnih pločnikih, a če bi tudi vsega tega ne bilo, vsakdo

tisoč avtomobilov. V spodnjih prostorih pa je prostora za mnoge tisoče koles. To-liko koles na enem mestu, ni mogoče nikjer več videti. V okolici Mestre je vse polno tovarn, delavstvo pa stanuje v Benetkah. Kolesa torej ne more vzeti s seboj na dom, pač pa ga mora puščati skozi vse leto v garaži. Ob neki drugi priliki sem videl, da se je po navedenem mostu Litorio vlekla nepretrgana veriga delavskih koles iz Benetk v Mestre, oziroma obratno.

»Delajmo skupaj in bodimo prijatelji...«

Naš novi tehnični ravnatelj med sodelavci

Na sestanek med predstavniki delavskih organizacij in predstavniki starešinstva delavskih zaupnikov ter KID, ki ga je vodil šef inšp. dela in prokurist g. ing. Petrovčič, je prišel tudi novi ravnatelj KID g. dr. ing. Klinar. Ing. Petrovčič je gospodu ravnatelju predstavil posamezne funkcionarje, nakar je g. ravnatelj pozdravil zbrane delegate in sodelavce s sledečimi besedami:

»Prišel sem na današnji sestanek, da se spoznamo. Tako kot danes se bomo odslej večkrat videli in se pogovorili. Upam, da me boste tudi vi podpirali v moji težki nalogi tehniškega ravnatelja našega podjetja.

Opozoriti vas moram, da se nahaja naša industrija v ne najbolj rožnatem položaju. Dolgo sem premišljeval, ali bi prišel sem, a končno je odločila domovina in prišel sem, da skupaj delamo in zmagamo.

Dr. ing. Herman Klinar

Naša industrija preživlja težke prilike. Delajmo skupaj, pustimo politiko in poznajmo samo delo. Le tako bomo v doglednem času uspeli. Bodimo prijatelji!»

Skupina plavžarjev na izletu pri Valvasorjevi koči

žavna meja. Tu lične hišice, kakršne najdemo po vsej Koroški, na oni strani mostu pa že kamnita, neometana bivališča, ozke ulice, med katerimi se suši perilo, prebivalci pa pred hišami v tako priljubljenem brezdelju, dolce far niente.

Nad vse romantična je dolina od Pontebe doli do Gemone. Železniška proga se vije zdaj ob desnem, zdaj ob levem bregu Felle, vlak drvi navzdol skozi Chiusaforte, Carnia, ki pa je že v ravlini. V poldrugi uri smo privozili od Trbiža do Udine. Postajno poslopje napravi na tujca ugoden vtis, prostorno je, prekrito, snažno, načelnik in službeni uradniki v salonskih suknjah, sapramiš, to pa ni karsibodi. Mesto ima okoli 80.000 prebivalcev in je v marsičem zanimivo, tako tudi po osmerokotnem stolpu. Starejše vojake, zlasti »Janeze« bo morda zanimalo, da je v svetovni vojni imel general Cadorna tu svoj glavni stan in je odtod vodil soške bitke. V spomin na to, so na mestno hišo vzdali ploščo s primernim napisom.

Vožnja po ravlini ni nikjer zanimiva, saj tudi naši potniki, ki se vozijo v Beograd, trdijo, da je od Zagreba dalje vožnja »za scagate«. Tudi po Furlanski planoti ni zanimiva, pozornost vzbujajo le visoki stolpi in skrbno obdelani vinogradi. Čez Piavo most, na katerem stoji napis, Fiume Sacra (sveta reka), sveta pač zato, ker se je tu odločila zmaga za italijansko armado v svetovni vojni.

bi vedel, da je v Benetkah, kajti, vagon se je popolnoma spraznil, vse je izstopilo, dasi je bil vlak direkten za Rim.

Pred kolodvorom ni običajne slike kot po vseh večjih mestih, pač sluge, postrežki, hotelski uslužbenci, toda nobenega avtomobila, nobenega fijakerja, ne tramvaja, par korakov od kolodvorskega poslopja si na povsem drugem svetu. Mesto široke ceste kanal, mesto taksijev gondole, mesto tramvaja potniški parnik, kateremu pa pravijo beneški tramvaj. Ljudstva se tare, saj ni mogoče drugače, ko je pa prostor tako stisnjen. Ob kanalu promenada, godbe, pred pivnicami gostje, tujci, kajti večinoma pijejo pivo, domačin pa da prednost vinski kapljici. Ker je glavna sezija, vse sobe, vsi penzioni zasedeni, zato je umestno, da si že vnaprej preskrbiš sobo, kar sem tudi storil, in tako smo bili v desetih minutah, kakor pravimo, restavrirani.

O beneških zanimivostih pisati, bi se reklo, vodo v Savo nositi, saj je vsakomur, kdor zna brati, znano, česa je v Benetkah videti, kaj je v doževi palači, kakšna je bazilika sv. Marka, kampanile, Markov trg, gondole, kanali, da ima preko štiri sto mostov in mostičkov, več otokov, med katerimi je na prvem mestu omeniti Lido, ki je pa zopet spremenjen v drugačen svet, ker tam naenkrat zopet vidiš tramvaj, taksi, kolesarje.

Nekaj posebnega je ogromna avtogaraža na Piazza Roma, kamor spravijo

Pozdravnim besedam gospoda ravnatelja se je zahvalil v imenu vseh g. Zupan Tine. Zahvalil se je g. ravnatelju, da je takoj ob nastopu službe prišel med predstavnike delavstva. S tem korakom med delavstvom je napravljen najlepši vtis. G. Zupan je poudaril, da se delavstvo veseli, da je prišel na tako visoko mesto domačin — Slovenec. Iskreno pozdravljajo dejstvo, da bodo imeli na tako važnem mestu človeka, s katerim bodo lahko govorili v svojem jeziku. Dalje se je g. ravnatelju zahvalil za lepe bodrilne besede in iniciative.

*

K odhodu bivšega tehniškega ravnatelja g. inž. Dostala

Po sedmih letih težkega dela, polnega iskanj, razglabljanj in načrtov je moral zaradi hudega obolenja zapustiti ing. Dostal mesto tehniškega ravnatelja našega podjetja. Komaj je bilo njegovo delo kronano s postavitvijo novega plavža, že je prišla bolezen in tudi zdravljenje v sončni Siciliji ni mnogo pomagalo. Že od zgodnje pomladi se je moral posvetiti zdravljenju in opustiti redno delo tehn. ravnatelja.

Vsi smo ga poznali kot vzor dela, saj je bila vsaka njegova beseda zvezana z načrti in pogledi v bodočnost, za rast industrije, za njeno moč, za velike železarske Jesenice, v katere se je vživel z vsemi svojimi talenti.

Odličnemu strokovnjaku in vzor delavcu želimo ozdravljenja, da bo mogel svoje sposobnosti zopet koristno uporabljati za napredek jugoslovanskega železarstva.

Bivši ravnatelj ing. L. Dostal razlaga notranjemu ministru dr. Korošcu železniške naprave

Po slovenski kulturi

Anton Aškerc

(1856—1912)

Anton Aškerc se je rodil l. 1856. pri Sv. Marjeti blizu Celja. Po dokončani ljudski šoli je odšel v Celje na gimnazijo in jo končal l. 1877. Po dokončani gimnaziji je vstopil v mariborsko semenišče in postal duhovnik. Kaplanoval je

dalj časa po raznih krajih Sp. Štajerske. Ko pa je bil upokojen, je nastopil službo mestnega arhivarja v Ljubljani, kjer je leta 1912. umrl.

Anton Aškerc je epik in lirik. Pisal je v Stritarjev »Zvon«, dalje v knjige

Jeseni vrh Golice

Družbe sv. Mohorja in v »Ljubljanski Zvon«. Spočetka je pesnil pod psevdonom Gorazd, pozneje pa s polnim imenom v »Zvon« in »Slovana« vse do svoje smrti.

Aškerc je izdal leta 1890. zbirko »Balade in romance«, leta 1896. »Lirske in epske poezije« in leta 1900. »Nove poezije«. Prvi dve zbirki ohranila Aškercu ime med prvimi našimi pesniki.

Glas vetrôv

Na domovine meji tam,
Na gôri strmi stal sem sam;
Na zemljo tujo pred menój
Pogled témán je vprt bil moj.

In veter vzdigne se močán
Čez tuje zemlje cvetno plan;
V bregóve gôrske pribuči
Med sive skale in čeri.

In tod — zdaj milo joče mi,
Zdaj med skalovjem stoče mi,
A zdaj zatuli po bregéh,
Pretrese mozeg mi v kostéh!...

O, saj to veter ni močan
Vršeč čez cvetno to raván;
In piš in glas to ni vetrôv,
To glas nemirnih je duhov!

Očakov to duhovi so,
Očakov to glasovi so,
Ki v tuji zemlji spijo zdaj,
Ki naša bila je nekdáj.

Pač grenko tamkaj spanje spé,
Odeje tuje jih težé!
Zató prebridko dan na dan
Tožbé ječe čez hrib in plan:

»Kjerkoli solnce séva tod,
Slovanski je prebival rod;
A tujec tod zdaj širi se,
Oholo nam šopiri se.«

»Premehki pač mi bili smo,
Da zemljo mu pustili smo,
Da v jarem smo vклонili vrát —
Robjé postali mu takrát!«

»Ta krivda nam ne da mirú
V grobov stoletnih hladnem dnú.
Zató pa vi maščujte nas,
Svarilni naš spoštujte glas!«

»Srcé slovansko ven in ven
Oklep obdávaj vam jeklen,
Ko tujec le za pol pedi
Zemlje vam vzeti poželi!...«

O glas vetrôv, resán takó,
Le túli národu v uhó!
Ti vnemaj, úči, drámi ga,
Da tujec ne premami ga!

Anton Aškerc.

Napisi te opozarjajo,
kjer te ne morejo,
začni misliti sam!

Obiski v tovarni**Sodelavci tvornice »Peko« iz Tržiča**

Pred kratkim so naše obrate posetili sodelavci čevljarke industrije iz Tržiča. Vrnili so tako rekoč obisk našim martinarjem. Eskurzijo je vodil sam ravnatelj gosp. Pirce. Ogleda se je udeležilo 30 so-

delavcev pod vodstvom tehn. uradnika gosp. Poženela. Večina med njimi je prvič videla veličastni potek železarskega dela in obsežnost naše industrije.

* * *

Uslužbenci tvornice »Plaza« iz Zagreba, 100 dinarjev za delavski podporni fond

Dne 3. oktobra je obiskalo našo tvornico 28 uslužbencev poznane zagrebske kleparske tvornice »Plaza« d. d. Zanimali so se najbolj za izdelovanje pločevine, ki je poglaviti predmet njihove obdelave. Kot spomin na ta obisk so poklonili de-

lavskemu podpornemu društvu na Jescnicah **din 100,—**, katere je vodja ogleda gosp. Špicar že izročil blagajniku. Posetnikom se za lepo misel zahvaljujemo v imenu vseh.

Iz časopisov

Neki časopis piše dobesedno sledeče:

»Osem največjih francoskih trustov je imelo v letu 1936. (ko še ni bilo 48urnega delavnika, op. ured.) samo 117,9 milijonov frankov čistega dobička, medtem ko je ta znašal lani (pod 40urnim delavnikom, op. ured.) 161,3 milijonov dinarjev, torej **37 % več**. Še boljše dela kemična industrija. Pet kemičnih trustov je imelo leta 1936. samo 168,26 milijonov frankov čistega dobička. Leta 1937. (pod 40urnim delavnikom, op. ured.) pa samo 288,56 milijonov frankov ali **71 % več kot prej**.« To so številke, ki postavljajo na laž vse dokaze, ki jih francoski kapitalisti navajajo

v svrhu rušenja 40urnika. Čisti dobiček — pomeni zaslužek.

Dve številki po tem poročilu pa isti list piše sledeče:

»Nihče ni trdil, da so kapitalisti v Franciji ob času 40urnika zaslužili več kakor prej pri 48urniku...«

Tudi to morajo naročniki dotičnega lista verjeti, zato, ker je ta list »svobodno glasilo delovnih ljudi« in menda zato, ker ga izdaja konzorcij s poznanim in uglednim alpinistom na čelu, katerega prosimo, da v bodoče vsaj take stvari prepreči, da dotični list svojih besed ne bo tajil.

Razno**ŠVICARSKI LISTI PIŠEJO**

Po podatkih švicarskih listov, ki lahko v miru lepo razglablajo zadeve, so bili prinešeni sledeči podatki o moči in številu aviacije v posameznih državah. Nemčija ima od 15.000 do 18.000 avionov, opremljenih z najboljšimi stroji. Med temi izvrstne bombnike, ki dosežejo hitrost do 500 km na uro, tako da ga navadni lovec sploh ujeti ne more. Rusija ima tudi precej razvito to panogo in ima danes nad 10.000 avionov in številno izvežbanih pilotov. Anglija razpolaga z nad 2000 avioni, prav tako Francija z 2000, Italija pa ima že 5000 avionov. No, te številke so mnogo pripomogle k Münchenskemu miru.

PRVA LOKOMOTIVA IN ŽELEZNICA

Iznašel jo je leta 1813. Will. Hedley. Leta 1814. je Georg Stephenson zgradil prvo malo železnico za rudokop na pogon s paro. Prvi železniški promet za javnost je bil odprt leta 1825. med Stoktonom in Darlingtonom. Pozneje se je železniški promet hitro uvažal tudi v Nemčiji in dalje po Evropi. Prva železnica na električni pogon pa je stekla na obrtni razstavi v Berlinu leta 1879., iznašel jo je W. Siemens.

PRIDOBIVANJE ŽELEZA

Železo so do 14. stoletja pridobivali iz železnih rud s pomočjo lesnega oglja. Začetek 17. stoletja so prišli na visoke peči s koksom. Leta 1766. so iznašli pudlovice. Predsegrevanje zraka so uvedli leta 1831. Ostale poteke, kakor Bessemerovanje itd., po letu 1856. Železo je kemični element. V gospodarstvu je najbolj važna kovina. Na zemlji ga najdemo kot meteorno železo ali kot rudnino — oksid, pirit,

v vodah kot bikarbonat, potem se nahaja železo tudi v živalih in v rastlinah v najmanjših količinah.

KOLIKO JE V POSAMEZNIH DRŽAVAH NARODNIH MANJŠIN

Po uradnih podatkih pri manjšinski zvezi je narodnih manjšin: v Franciji 1.382.000 Nemcev, 250.000 Italijanov, 240.000 Židov, 200.000 Flamcev, 100.000 Baskov, V Italiji 250.000 Nemcev, 600.000 Slovanov, 70.000 Židov, V Poljski 4.300.000 Rusinov, 3.200.000 Židov, 1.000.000 Belorusov, 1.000.000 Nemcev, 56.000 Litvancev, 31.000 Čehov itd. V Romuniji 1.300.000 Madžarov, 800.000 Židov, 775.000 Nemcev, 450.000 Rusinov, 300.000 Rusov, 300.000 Bolgarov, 240.000 Turkov, 53.000 Jugoslovanov, 35.000 Čehov itd. V Nemčiji 1.000.000 Poljakov, 160.000 Lužiških Srbov, 140.000 Čehov, 400.000 Židov itd. Na Madžarskem 400.000 Nemcev, 400.000 Židov, 100.000 Čehov, 60.000 Jugoslovanov itd., itd.

NOVICE

Opomini iz sodobnega življenja

Mir je bil dosežen

Tiste, ki bodo čez 100 let listali po našem časopisu, bo zanimalo, kako je bilo rešeno češkoslovaško vprašanje, zato pišemo.

Mir je bil dosežen, mir. Ne znamo ga dovolj ceniti. V enem dnevu vojne bi lahko pomrlo stotisoče mož, žena, otrok, starčkov in stark, milijoni bi se tresli, selili bi se, strdali in jokali. Naj se je zgodilo, kar se je hotelo, mir je več vreden kot vse žrtve.

Pri tem pa naj omenimo, da so za mir največ žrtvovali Čehi. Ti so omogočili mir in so največ pomagali velikim možem Chamber-

leinu, Daladierju, Mussoliniju in Hitlerju, da so lahko v Münchenu zadevo rešili, kajti Češkoslovaška je dala tisto, kar je Nemčija hotela imeti. Verjetno je, da bi Čehi že davno prej ustregli Sudetskimi Nemcem in jim ugodili v zahtevah, ko so zahtevali avtonomijo v Češkoslovaški državi, da se Čehi niso zanašali na Francijo in Rusijo, ki sta obljubljali vso garancijo za meje. Ker pa takrat Čehi niso ugodili tem zahtevam, je Nemčija zahtevala več, no takrat pa Francija in Rusija nista več branili dati radi miru. Tak mir bi torej Čehi že davno sami lahko sklenili, če se ne bi zanašali na druge.

Bivši abesinski cesar je k svoji zadnji izjavi pristavil še sledeče: Bojim se, da bo morala Češkoslovaška dati še Poljakom in Madžarom svoje, to pa radi tega, ker za te meje sedaj po novem zopet jamčita Francija in Anglija... Pri Poljaki je cesar že zadel, sedaj je vprašanje še pri zahtevah Madžarske. Vsako jamstvo Francije in Anglije za kako malo državo je že znak, da bo tisto državo vrag vzel.

Nas pa zanima samo mir, kajti le v miru lahko delamo. Drugo pa pustimo tistim, ki so za to poklicani, samo državo ljubimo in zanjo delajmo.

OBVESTILA

Vsi tisti, ki ste odstopili uredništvu slike z izletov, naj pridejo po odškodnino.

ZAHVALA**DELA VSTVA IZ BOHINJSKE DOLINE**

Sodelavci KID, ki prihajajo na delo iz gorjanske in bohinjske strani, izrekajo na tem mestu javno zahvalo vsem, ki so se zavzeli za uvedbo vlaka za povratek s popoldanske izmene. Iskrena zahvala vsem občinskim upravam, ki so podprle akcijo delavstva, dalje Zbornici za TOI, KID in železniškemu ravnateljstvu, ki je prošnji ugodilo.

Hvala vsem, ki so sodelovali na uredničenju te resnične potrebe.

10. oktobra 1938.

Za delavstvo boh. doline
Stanislav Pišek.

VOZNI RED**I. Vlaki odhajajo z Jesenic:****a) proti Ljubljani**

ob 5,47
6,25 samo do Kranja ob delavnikih
7,30 brzi
9,53
14,15
16,19
18,25
18,37
20,15 brzi ob sezonah
20,27 ob sezonah
22,30 samo ob delavnikih do Podnarta

b) proti Boh. Bistrici

ob 7,05 brzi
7,50 samo ob nedeljah in prazn. v sezoni
9,43
11,40
14,17
17,18
18,15
21,10
22,28

c) proti Kranjski gori

ob 7,23
7,40 samo ob nedeljah in prazn. v sezoni
9,46
11,35
14,12
17,28 zopet sezonski
18,30
21,12
22,31 ob sobotah in dnevih pred prazniki

ZA NAŠE GOSPODINJE

Hruške v sladkorju.

Lepe, zdrave hruške, najboljše so maslenke, olupljene, odreže pecelj le do polovice ter jih kuhaj v vodi in limonovem soku, da bodo samo toliko mehke, da jih z razbeljeno iglo lahko prebodeš. Zloži jih na sito in polij z mrzlo vodo. Za vsakega $\frac{1}{2}$ kg hrušk vzemi $\frac{1}{4}$ kg sladkorja ter ga skuhaj v $\frac{1}{4}$ l vode, potem deni v to raztopino hruške ter jih hitro prevri z valom in stresi vse skupaj v skledo ter pokrij s platnenim prtičem. Zatem še dvakrat odlij sladkorni sok, do gostega pokuhaj in ohlajenega zlijaj na hruške. Končno daj vse skupaj v kozarce, pokrij s papirjem, namočenim v rumu, čez pa zaveži z mokrim perga-mentom.

Srbska solata.

30 sladkih paprik, 30 malih kumaric in ravno toliko zelenih paradižnikov zreži na rezance ter popari, dobro ožmi in vloži v kozarce. Zavri nato $\frac{1}{4}$ l vode in žlico soli, posebej pa še 1 liter kisa. Vso tekočino zmešaj in še enkrat skupaj prevri. Ko je ohlajena, jo zlij na solato. Končno primešaj še $\frac{1}{4}$ kg šalotk. Kozarce dobro zaveži.

Ruska zeljna juha.

Deni v večjo kozico žlico masti in zaru-meni na njej malo čebule, prideni nekoliko paprike in prav malo vode. Ko se pokuha, stresi v to zrezano goveje ali telečje meso in ga praži. Ko je mehko, prideni še na kocke zrezanega krompirja in približno na kvadratke zrezanega zelja, zalij z juho (ali z vodo) in kuhaj. Naposled zabeli še s prežganjem.

Koštrun v polivki.

Deni v kozico: mast, čebulo, šetraj, ko-renček, zeleno in meso, pa ga praži v tem toliko časa, da bo mehko. Potem ga vzemi iz kozice. Daj na mast žlico moke in pomešaj, prilij malo juhe in prevri, prideni še kisle smetane ter vse to precedi na meso in ser-viraj.

Tudi fina solata.

Iz plavega zelja jo pripravimo ravno tako kakor belo. Samo da mu moramo primešati eno dobro, zrelo, nastrgano jabolko, olje in na-mesto kisa dolijemo malo belega vina ali še boljše limonovega soka.

Mimica Konič:

V starodavnih časih...

(Povest iz zgodovine gorenjskega železarstva.)

(Dalje)

»Nič se ne da spremeniti. Mati je zdaj mrtva, vse solze je ne bodo prikliale iz groba. Toda midva sva še tu, delati morava, delati, da bodo korenine gruntu segle vedno globlje, prav do pekla, da jih nič ne bo moglo izruvati.«

»Tak si mi všeč! Ti si res moj sin, moj pravi sin!« je navdušeno vzkliknil Jurca in oči so se mu zasvetile.

Janez si je navihal črne brke.

»Oče, zdaj grem k Maulnerju.«

»Drevi bo zbor vseh 'zvezarjev'. Ali se ga boš udeležil?«

»Gotovo se bom. Drevi bom prisegel zvestobo 'zvezi'. Glejte, oče, pravite, da naj se oženim?«

»Da, oženi se.«

Janez se je zasmejal in si je spet navihal brke.

»Oče, čemu bi se ženil. Zdaj sem 'zvezar' in moram misliti na to, da dosežemo svoje pravice. Kaj so mi mar dekleta!«

Madeže od smole

odstranimo z bencinom in milom, nato namo-čimo madež še nekaj časa v eter ali špirit.

GOSPODARSKE ZANIMIVOSTI

260 MILIJONOV ZA SLOVENIJO

Za gospodarsko rast in procvit Jugosla-vije razdeljenih 2 milijardi dinarjev.

Minister za gradbe g. Štošević je dal izjavo, iz katere je razvidno, da bo iz razdeljenih 2 milijard porabljenih za ce-stna dela v dravski banovini **209 milijonov dinarjev**. Iz tega kredita se že gra-dijo in se bodo gradile sledeče ceste:

Jeperca-Labore — Kranj — Naklo in Maribor — Pesnica v skupni vsoti 28 milijonov dinarjev,

Ljubljana — Jeperca — Kranj — Na-klo - Jesenice za 30.000.000 din.

Maribor — Št. Ilj za 4 milijone din,

Maribor — Slov. Bistrica za 30 mili-jonov din,

Celje — Žalec in Celje — Višnja vas za 30.000.000 din,

Ljubljana — Domžale za 25.000.000 dinarjev,

Ljubljana — Novo mesto — Ljublja-na — Sušak za 70.000.000 din,

Ljubljana — Planina-meja 10 milijo-nov dinarjev.

Državne ceste skozi mesta za 10 mi-lijonov dinarjev. Poleg tega dobi Slove-nija za melioracijo rek še 51.000.000 din. Gotovo je, da bo teh 260 milijonov dinar-jev poživilo delavnost v naši ožji domo-vini in da bosta 2 milijardi dinarjev dvignili delavnost vse velike in bodočno-sti polne Jugoslavije.

*

Kaj je Nemčija pridobila s sudetskimi ozemljem. »Neue Züricher Zeitung« prinaša zanimivo poročilo o gospodarskem pomenu su-detskega ozemlja. To ozemlje ni bilo samo

velikega političnega in strateškega, temveč tudi gospodarskega pomena. Velik del češko-slovaške industrije leži na ozemlju, ki ga je sedaj dobila Nemčija. Sedanja Češkoslovaška ima manj industrije, ima pa še naravna bo-gastva. Nemško ozemlje ima največ naravnih zakladov v črnem in rjavem premogu ter ve-likanske gozdove ter nekaj radija. Bogata če-ška zemlja in pa industrija na tem sedaj od-danem ozemlju sta se lepo izpopolnjevali v gos-podarsko celoto. Češka si bo morala zgraditi sedaj novo industrijo, sudetska industrija pa iskati novih odjemalcev. Glavna ležišča rja-vega premoga so bila v prostoru Cheb—Kar-lovy Vary, Komotau—Aussig in Bodenbach. Črni premog pa je v bližini Trautenaua, Te-šina, oz. Moravske Ostrovice, Brna, Kladna in Plznja. Na češkem ozemlju so nadalje svinčeni in železni rudniki. Plavži za te rudnike pa so sedaj na nemškem ozemlju v Karlovih Varyh. Brüxu itd., dočim so na češkem ozemlju le v Kladnem in Plznju. Tudi kovinska industrija je pretežno v nemški coni in sicer v Homotovu, Warnsdorfu, Liberecu, Mor. Ostravi in Tešinu. Na češkem ozemlju so kovinske industrije v Kladnem, Plznju, Pragi, Kr. Hradcu, Olomucu in Brnu. **Tekstilna industrija** jo razdeljena pre-cej enakomerno. **Steklarska industrija** leži vsa na nemškem ozemlju. **Obutvena industrija** (Bat'a) ostane Čehom. **Papirna industrija** zo-pet v posesti Nemcev. Za češkoslovaško pla-čilno bilanco so bila važna tudi znamenita zdravilišča Karlove Vary, Marijanske Lazny in Jachymov, ki so sedaj vsa v Nemčiji. Na Češkem imajo še Podjebradi in Pyštiani. Po ojačanju nar. socializma v Nemčiji, je češka uvidela, da bo morala v tem ozemlju ojačati svoj gospodarski vpliv. Pričela se je »čehiza-cija«. Posebno Judje so prodajali svoja pod-jetja v tem delu in se selili s svojo industrijo v sredino države, ker so že mislili na možnost priključitve teh krajev Nemčiji. S tem je bilo nekaj rešenega. Največ pa je pokupila tam industrije in ležišče Živnostenska banka. Judje so naenkrat prodali svoje premogovnike za več kot pol milijarde čeških kron tej banki. Živnostenski koncern ima sedaj tam nad 70 velikih industrijskih podjetij. Ta koncern je zgrajen sistematično od industrije surovin do končnih proizvodov. Koncern ima v premo-govnikih nad 8000 nameščenec. V Trincu ima 4 plavže, 14 Martinovih peči. Dnevna ka-paciteta tega podjetja znaša 160 vagonov jekla. Nemčija je torej veliko pridobila, Češkoslova-ška pa prav toliko izgubila na svoji gospodar-ski moči. Vse drugo je le tolažba.

V Jugoslaviji je toliko eksportnega pro-meta, da je celo zmanjkalo vagonov. Enako v Bolgariji.

Fant je šel iz hiše, Jurca je pa veselo gledal za njim.

»Presneti Janez, ta jim bo pa po-kazal!«

Ponosen je bil na sina in še ranjke žene se je spomnil, pa mu je kar žal po-stalo, ker se je na stara leta znova oženil.

Janez pa je šel k Maulnerju in našel ga je, ko je sedel za mizo in prešteval srebrnike.

»Denarje štejete, Maulner. Dobro vam je.«

»Konjski tat« je bistro pogledal do-šleca.

»Preštevam denar, ki mi je ostal, ker ni bilo treba Kraigu plačati toliko dav-ščine kakor druga leta. Za letos se je pod nosom obrisal za prigrizljivi denar.«

»Aha,« se je vedro smejal Janez. »Do-bro ste pokazali Kraigu, oče mi je pove-dal. Občudujem vaš pogum.«

Maulner ga je prodirno pogledal in je zamrmral:

»Občuduješ nas, k nam pa ne pri-stopiš!«

Janez je pa sedel k mizi in možato rekel:

»Prav zaradi tega sem prišel k vam.«

»Da pristopiš k 'zvezi'?«

»Zato, da.«

Maulner je ostro gledal Janezu v oči, a fant je vzdržal pogled, podjetnik je vi-del, da so te oči odkritosrčne, da nikoli niso znale lagati. Vendar je imel še tehtne pomisleke.

»Janez, ti ljubiš Buccellenijevo de-kle?«

»Ne,« se je stresel Janez. »Nekdaj sem jo ljubil, priznam. Toda ona se bo v kratkem poročila z Morchettijem.«

»In ti je hudo zato?«

»Nekoč mi je bilo, zdaj mi pa ni več. Kako boš ljubil človeka, ki te sovraži in kako boš sovražil tistega, ki te ima rad.«

»Z Buccellenijem sta prijatelja?«

»Antonio je moj prijatelj, s starim sva si malo znana. Buccelleni je pameten in preudaren mož, ki si s spretnostjo in pridnostjo množi že itak veliko premož-nje. Jaz ga občudujem.«

»Jaz tudi,« je priznal Maulner, »in vesel sem, ker mi tako prostodušno govo-riš resnico. Čuj, Janez, in ne zameri mi. Mislil sem, da si prišel k meni zato, da bi izvedel za vse naše načrte in sproti o tem obveščal Buccellenija, ki bi nam poskušal stopati na prste.«

Janeza je grabila jeza in kar ustne si

Zadnji dogodki v Evropi so zelo vplivali na gospodarsko življenje. Jasno je, da gospodarstveniki, največ pa tudi trgovci in konsumenti ne ostanejo brez vtisa poročil o nevarnosti vojne. Gospodarska poročila iz te dobe so bila torej čisto posebna in nanašajoča se na trenutne prilike. Takoj, ko je napetost minila, je tendenca boljša.

30.000 ton premoga, ki ga je gen. direkcija železnice mislila nabaviti iz inozemstva, bodo dobavili domači rudniki. Ko je bila razpisana licitacija za nabavo, so domača podjetja posredovala in naročilo je ostalo doma, kar je tudi prav.

Prospeh italijanske tekstilne industrije radi uniformiranja vseh državnih uradnikov. Tekstilna industrija je dobila naročilo za 250 tisoč metrov blaga, ki se bo porabilo za nove uniforme.

ZA DOBRO VOLJO

Okrog vogala.

Očka, ali si bil vojak?
Da, sinko.
Pa si bil tudi pogumen?
Da da, Janezek.
No, potem pa čitaj, kaj Ti piše moj učitelj...

Proda kakor kupi

Učitelj bi rad razložil pojem »poštenost«, in se je stvari takole lotil:
»Recimo, dragi učenci, da je nekdo pomotoma vzel svojemu bližnjemu dežnik. Ko je to opazil, je nesel dežnik takoj lastniku nazaj in se je opravičil.
Kaj bi rekli ljudje k temu?«
Mihec vzradočen dvigne roko.
»No, Mihec.«
»Rekli bi, da je bil dežnik za nič.«

Da bo verjel.

Šef uradniku. Če po meni kdo vpraša, recite vsakeinu, da me ni doma. Toda pazite, da vas ne dobi pri delu, ker drugače tega ne bo verjel.

je grizel. Vendar se je premagal in je čisto mirno vprašal:

»Ali ste že kdaj slišali, da bi Jurcev Janez hinavčil?«

»Ne, Bog varuj. Vsa Bohinjska dolina te pozna, da si poštenjak, kakršnih je le malo. Ti si bil odkritosrčen, zato sem ti tudi jaz prosto od srca povedal, kakšen dvom se me je lotil, ko si ti prišel k meni. Ali mi boš to zameril?«

»Ne bom. Čemu? Možu ne pristoji, da bi se za vsako besedo našobil, kakor mlado dekle.«

»To je prava beseda, Janez. Ti torej hočeš prav zares pristopiti k »zvezi« in se boriti z nami?«

»Kakor sem rekel.«

»Zvečer se bodo vsi »zvezarji« zbrali tu v moji hiši. Tedaj pridi tudi ti, prisegel boš zvestobo naši stvari. Prisega je velika in sveta in kdor jo prelomi, temu se bomo znali maščevati.«

»Ne bom je prelomil.«

»Velja?« je vprašal Maulner.

»Velja!«

Stisnila sta si zaveznika roki, kakor brata.

Maulner je prinesel vina in je natočil Janezu.

Zaščita proti napadom iz zraka

Važna navodila za prebivalstvo

San. polkovnik v p. gosp. Matej Justin je napisal poljudna in za vse ljudstvo važna navodila za zaščito pred napadi iz zraka. Njegovo delo je izdala Prosvetna zveza v Ljubljani v priročni knjižici.

Prinašamo nekaj teksta iz te knjižice in priporočamo vsemu prebivalstvu, da si knjižico naroči. Cena knjižice je samo 4 din in se naroča pri Prosvetni zvezi v Ljubljani.

1. Uvod.

Mir je geslo naših dni in menda ni človeka, ni naroda, ni države, ki ne bi želel, da bi državniki v Društvu narodov udeležili sen vseh vekov in preprečili za vedno grozo vojne. Ali dočakamo veliko besedo, ki pomiri svet, ki prežene mržnjo in sovražno trenje med narodi in državami in osreči človeštvo, da se bo moglo posvetiti s svojim delom zgolj vsestranskemu duhovnemu in gmočnemu napredku v blagor sodobnosti in prihodnjih vekov?

Vprašanje, veliko vprašanje.

Zgodovina — dosledna je v svojih izjavah — nam ne daje nikakega upanja, da bi mogli brezskrbno pričakovati bodočnost. Preprečiti za vedno vojno, bi pomenilo v bistvu predruščiti človeka, iztrebiti sleherno kal sebičnosti v posamezniku in družbi in napolniti vse z vse objemajočo ljubeznijo in z vero v dobroto, ki ne pozna mej. Tega človek ne zmore in ne bo zmogel, dokler se ne prerodi vesoljni svet v duhu najvišje zapovedi ljubezni, ki jo poznamo iz evangelija. Res je človeški duh prodrl v neslutene tajne, res skoroda ni pod nebom pojava, ki ga ne bi obvladal, a vsi izumi, vsa tehnika, vse spretnosti in vse znanje — ali ga more biti človek odkrito vesel, ko ve, da služi tudi v pogubo milijonov in milijonov!

Svetovna vojna, ki jo imamo še v živem spominu, nam o tem zgovorno priča. Njene grozote so presegale vse, kar jih je doslej registrirala zgodovina oboroženih spopadov. Bila

je prava revija moderne tehnike v službi uničevanja. Bajoneti, puške, strojnice, topovi z granatami vseh kalibrov, mine, aeroplani, bombe, tanki, podmornice, torpedi — človek je obvladal zrak, zemljo in vodo, da bi pokazal svojo moč v ugonabljanju. In še ni bilo dovolj! Na vrsto so prišli še plini, ki naj bi učinkovali bolj ko vsa druga morilna sredstva in odločil konec. Plinska vojna ali, bolje rečeno, kemijska vojna je bila sicer v letih groze omejena še samo na fronto, a kako bo v prihodnosti, ako se diplomatom v Ženevi ne posreči, da bi preprečili vojne?

Kakšna bo prihodnja vojna?

V groznih barvah nam jo že opisujejo.

Prve dneve po napovedi vojne bodo baje aeroplani kakor jata pošastnih ptic krožili nad mesti in spuščali nanje velike in težke bombe, napolnjene z vojnimi strupi, ki se bodo pri eksploziji sprostile in zameglile vso pokrajino; drugi bodo lili nad sovražno ozemlje strupene tekočine, ki se bodo razpršile vsepovsod kakor dež. V zadnjem času govorijo še o steklenih posodah, večjih ali manjših kroglicah, napolnjenih s plini, katere so lažje ko težke bombe in se jih lahko več natovori v aeroplane. Tako stekleno točo bodo baje tudi sipali iz aeroplanov. Ko bo padla na tla, se bo razbila in strupi in plini se bodo sprostile in morili, morili... Ne podnevi ne ponoči ne bo človek varen pred pogubonosnimi pticami, ki pribrižje v sinjih višavah nad zaledje...

V povojnih letih je tehnika napredovala, v kemiji so odkrili in preizkusili še marsikaj, česar pred petnajstimi leti še niso mogli praktično uporabiti, zato moremo reči, da slika bodočih plinskih vojn ni več plod fantazije. Danes ali jutri bo to bridka in grozna resnica. Ali ni mogoče preprečiti vsaj plinskih ali kemijskih vojn?

Poskušali so to in v razorožitvenem vprašanju, ki ga rešuje Društvo narodov, nastopajo vsi državniki proti uporabi strupenih plinov, kar je že napredek v mirovnem gibanju. § 171. Versailske pogodbe je pač zabranil Nemcem uporabo plinov, a ko jih je hotela konferenca v Washingtonu l. 1922, sploh obvezno izločiti iz vseh bodočih vojn, pa naj bi se bile kjer koli, je doživela neuspeh. (Se nadaljuje.)

»Pij na slavo in srečo »zveze!«

»Pijva na srečen izid naše borbe!« je odzdravil Janez.

Trčila sta in pila. Ko sta odstavila vrče, se je »konjski tat« zasmejal.

»Glej, Janez, zdaj pijeva skupaj bratstvo, a še danes zjutraj sem mislil, da boš ti potegnil z našimi nasprotniki in bil nas vse, svojega očeta bil s pestjo v obraz.«

Janez se je pomaknil bliže in je rekel:

»Čujte, Maulner, nekaj vam bom povedal, da ne boste dvomili o moji odkritosrčnosti.«

»Govori!«

»Vi ste prosili tovarnika Lipeta iz idrijskih hribov, naj vam prenese tovore k Svetemu Ivanu pri Devinu.«

Maulner je ostrmel.

»Da, da. Lipc je obljubil, da se bo oglasil pri meni in bomo sklenili pogodbo. Potem ga pa ni bilo, ne vem zakaj. S Pankracijem sva komaj dobila drugih tovarnikov in še ti so hribovci, da se le težko zanesesh nanje. Lipetu pa smeš brez skrbi zaupati zlato, ne le železa.«

»Jaz vem o tem nekaj več. Skupaj sva pila pri Jezerški in tam mi je povedal,

ni mislil, da je ta stvar za nas velike važnosti. Rekel je, da je mislil tovoriti vaše železo, pa ga je dobil Buccelloni in mu pri vsakem tovoru dal srebrnik več kakor ste mu obetali vi.«

»Srebrnik pri tovoru?«

»Mhm. Pa še tole vem. Morchetti so vsi delavci hkrati popustili delo in so zahtevali od njega, da naj se zapiše v »zvezo«. Baje so ga celo nabili. Toda že drugi dan zjutraj so se vsi vrnili na delo. Morchetti jim je obljubil veliko višjo plačo. Benečanom je obljubil železa, in besede ne sme prelomiti, zato hoče, da mu morajo delati za vsako ceno.«

Maulner je strmel.

»Janez, ali ti to prav dobro veš?«

»Dobro. Prvo mi je povedal sam tovarnik Lipe, drugo sem izvedel od Antonia. To sta dva človeka, za katera zastavljam častno besedo, da mi nista lagala. Sicer je grdo od mene, da vam izdajam tisto, kar so mi zaupali kot svojemu pristašu. Povem vam pa zato, da boste vedeli, od katerih strani vam lete polena pod noge. Če človek to ve, potem tudi ve, kako se mu je braniti.«

Voditelj »zveze« ni znal najti rešilne poti. (Dalje.)